

אם תמשוך צפונה

הסרט על רפי מוקדי

מג"ד שהופקר פצוע בשטח

בימוי: ארנה מוקדי שביט, יעל שביט

לוג-ליין (.)

יוני 1967. המסירות של רפי מוקדי מגיעה לשיא בקרב הפריצה לרמת-הגולן. כשהקרב מסתיים, ורפי נשאר פצוע בשטח, הוא בטוח שהעזרה לא תאחר להגיע.

נחונים טכניים (.)

67 דקות, צבע, 16:9, סטריאו

פורמט הפקה: MiniDV

פורמט הקרנה: בטא-אנלוג, בטא-דיגיטל, mp4, MOV, DCP

דיאלוג בעברית, כתוביות בעברית ובאנגלית

יצירת קשר (.)

ארנה מוקדי שביט

ifyoupullnorth.co.il

contact@ifyoupullnorth.co.il

סינופטיס (.)

רפי מוקדי, יליד שנת 1929, הוא ד"ר למדעי הקרקע והמים בטכניון בחיפה, אבא ל-3 ילדים ומפקד פלוגת-סיור חטיבתית במילואים. ב-9 ביוני 1967 (מלחמת ששת הימים), רב-סרן רפי מוקדי עומד בראש צוות סיור שתפקידו להוביל את החטיבה בקרב הפריצה לרמת-הגולן. מהלך הקרב רצוף שיבושים והסתבכויות אשר בולמים שוב ושוב את מאמציו של רפי לכוון את כוחות החטיבה. אבל רפי לא מוותר – הוא יעשה כל מה שהוא יכול כדי להחזיר את מהלך הקרב למסלול, ולחסוך את הנפגעים שיהיו לחטיבה בהמשך. בשיאם של מאמציו אלה, בעודו לוחם כמפקד גדוד – רפי נפגע.

כשהקרב מסתיים ורפי נשאר פצוע בשטח, הוא בטוח שהעזרה לא תאחר להגיע.

הסיפור ההיסטורי המוצג ב-אם תמשוך צפונה גובש בעקבות תחקיר מעמיק שערכו הבמאיות, במהלכו התגלו פריטי מידע רבים שהיו עלומים עד כה. הסרט עוקב אחרי אירועי הימים הארוכים שבהם רפי לבד בשטח, תוך פריסה הדרגתית של מהלך הקרב שהוביל לימים האלה, והצעות לפלאשבקים מ-38 שנות חיים. כך נטווה סיפורו הבלתי-נתפס של רפי מוקדי. סיפור על נאמנות, שלא רצו שייחשף.

הצהרת הבמאיות (.)

מאי 2006. אני נוסעת במורד הכרמל אחרי שיחה עם דוד כרמלי, אחת משיחות התחקיר הראשונות לסרט. כשאני מגיעה לכביש החוף אני מבינה שאני לא מרוכזת בנהיגה ומחפשת מקום לעצור בצד, להירגע. לנסות להתחיל לעכל את מה שהוא סיפר לי. אני מביטה בתמונות שהוא נתן לי וחוזרת לימים של סוף כיתה ה'. אני נזכרת במתח בבית ב-15, 16, 17 ביוני 1967, בקרובי המשפחה המתגודדים בדירה ומתלחשים ביניהם, בתחושת אי-הוודאות שמשתררת דווקא אחרי שנודע לנו שאבא שלי, רס"ן רפי מוקדי, מפקד פלוגת-הסיור של חטיבה 8 – חסר. הוא "נעלם" במהלך קרב הפריצה לרמת-הגולן ואיש אינו יודע היכן הוא. אנחנו מתוחים, וברקע המדינה חוגגת את הניצחון הכביר של מלחמת ששת הימים.

אני מביטה בתמונות שדוד כרמלי, שהיה חבר לעבודה של אבי, נתן לי – תמונות שהוא צילם כשהוא מצא את אבא שלי, וקולטת את מה שהוא אמר לי בפגישה: אילו בחטיבה היו מזדרזים, ניתן היה להציל את אבי.

בדקות הבאות אני מתעשתת וממשיכה בנסיעה. אני מבינה שהסרט שאני עושה על אבא שלי, מתפתח בכיוון שונה מזה שתכננתי.

באותה תקופה, בתי, יעל, משתחררת משירותה הצבאי בצה"ל ומציעה לי את עזרתה בעשיית הסרט, עד לתחילת לימודיה הגבוהים. יחד אנחנו ממשיכות בתחקיר, ומגלות סיפור שונה מזה הידוע, סיפור שלא רצו שייחשף. אנחנו מזדעזעות מהפער שאנחנו מגלות בין המסירות הטוטאלית של רפי בקרב, לבין העשייה הדלה של החטיבה למענו, בימים שלאחר מכן. בהדרגה הסרט שרצינו לספר בו את כל מהלך חייו של רפי, משתנה, והסיפור של סוף חייו – הקרב שבו הוא נפגע והימים הבאים שבהם הוא נעדר – הופך לדבר העיקרי בו.

מתוך תחושת נאמנות לרפי, יעל מחליטה לדחות את כל תוכניותיה האישיות ולהקדיש את כל כולה להכנת הסרט. הסרט הזה יהיה התעודה הראשונה למה שבאמת קרה שם.

אחד האתגרים המרכזיים איתו אנחנו מתמודדות הוא גיבוש קו-הפעולה שלנו לגבי דמויות שהתנהלותן בסיפור אינה מחמיאה להן, בלשון המעטה. אנחנו עוברות תהליך רצוף בדילמות אתיות נוקבות שמחייב קבלת החלטות לא פשוטות, בעיקר לגבי אנשים שאינם בחיים. בסופו של דבר, המטרה שאנחנו מציבות לעצמנו היא להוציא לאור את הסיפור האמיתי של רפי, מבלי לפגוע באנשים אחרים או במשפחותיהם. זה יהיה סרט מאופק, המכוון לצופה הפעיל.

הסרט נפתח בנקודת הזמן בקרב שבה רפי נפגע, ומשם עלילתו מתפצלת לשני צירי-זמן המתקדמים במקביל: האחד – עד לרגע הפגיעה; והאחר – מרגע הפגיעה ואילך. כך מודגש הדיסוננס שבין שני הפרקים: באחד, רפי עושה כל מה שהוא יכול כדי להוביל את הלוחמים בקרב בבטחה; ובאחר, לא עושים אפילו מעט ממה שצריך כדי להציל אותו.

כדי שאפשר יהיה לחוש את אי-הוודאות ואת אווירת המסתורין שאפפו את ה"היעלמות" של רפי, אנחנו מנסות להעביר את הצופה תהליך דומה. הצופה אינו חשוף מיד בתחילת הסרט לתמונה השלמה, אלא מקבל רמזים שונים אשר לאורך הסרט צוברים משמעות, עד שנבנה אצלו הסיפור המלא. הצעות קצרות אל חייו של רפי עד לזמן הקרב, שופכות אור על ההתרחשות המרכזית ומעבות את דמותו כפטריוט, אינטלקטואל ודוקומנטריסט מטבעו.

מתוך השאיפה לספר את הסיפור הייחודי של רפי, ולא את סיפור מלחמת-הניצחון הידוע, אנחנו מחליטות להימנע משימוש בחומרי ארכיון מוכרים.

אנחנו מקוות שיהיה בכוחו של הסרט לעשות את הצדק ההיסטורי הראוי, ולהטמיע בתודעה הציבורית את הסיפור האמיתי של רפי. אנחנו רואות בו סיפור ארצישראלי-ציוני מובהק שבליבתו ערכים של רעות ונאמנות אל מול נטישה של פצוע בשטח. מעבר לכך, אנחנו מאמינות שזהו סיפור אוניברסלי על נאמנות בין חברים, העומדת בפני המבחן האולטימטיבי.

יעל שביט
ארנה מוקדי שביט
ספטמבר 2010

רפי מוקדי, 1929-1967 (.)

רפי נולד בפריז ב-1929 כשהוריו, ורד ומשה מוקדי, התגוררו שם. זמן קצר אחרי שנולד נפרדו הוריו, ורפי ואמו חזרו לארץ. אמו, ורד, גידלה אותו לבדה – דבר לא פשוט באותם ימים. מאמציה הטביעו את חותמם על רפי ועיצבו אותו כאדם מסור ונאמן. הוא הבטיח לעצמו שהמשפחה שיקים תהיה משפחה במלוא מובן המילה.

הוא התחתן עם שושנה וינשטיין בתום לימודיהם באוניברסיטה ובשנים הבאות נולדו שלושת ילדיהם: ארנה, עפר ודן.

דרכו כמדען בתחום הקרקע והמים התאפיינה בחשיבה מקורית, דיוק ויושרה בלתי-מתפשרת. במרץ אינסופי שיפר ושכלל את חקר הקרקע בארץ על-ידי יישום גישות וכלים חדשים. בהתלהבותו סחף בעקבותיו סטודנטים ומדענים כאחד.

רפי גם הירבה לצאת לשירות מילואים מתוך תחושת מסירות למדינה ואחריות כלפי אנשי חטיבה 8 איתם שירת. עם השנים הגיע לתפקיד מפקד פלוגת-הסיור החטיבתית.

האחריות, המסירות והיושרה שאפיינו את רפי באו לידי ביטוי במלוא עוצמתן ב-9 ביוני 1967, בקרב הפריצה לרמת-הגולן – הקרב שבו הוא נפגע.

המסלול הצבאי של רפי

רפי גדל בתל-אביב של תקופת טרום-המדינה. בנערותו היה פעיל מאוד בחג"ם ובגדנ"ע כמדריך, וגם השתתף בפעולות שונות. ב-1947, חודשים אחדים לפני שהוקם צה"ל, רפי התגייס באופן מלא. במהלך שירותו הצבאי המשיך לעסוק בהדרכה. בתקופה זו נבנו קורסים חדשים רבים בצה"ל ורפי נבחר שוב ושוב, אם כחניך ואם כמדריך, להימנות על אנשי המחזור הראשון של אחדים מקורסים אלה, שעיצבו את הגישה הערכית של צה"ל בתחילת הדרך.

בשנת 1950 רפי סיים את שירותו הסדיר בצה"ל, ובמשך 17 השנים הבאות הקדיש הרבה מזמנו ומיכולותיו לשירות המילואים כקצין בחטיבה 8. בשנים הראשונות הוא מילא תפקידים פיקודיים שונים בגדוד החי"ר 121, וב-1960 התמנה למפקד פלוגת-הסיור החטיבתית, פלס"ר 87. במהלך שנות פיקודו על פלוגת-הסיור הגיע רפי לדרגת רב-סרן.

יוני 1967, מלחמת ששת הימים. על החטיבה שבה רפי משרת, חטיבה 8, מוטל לבצע את קרב הפריצה לרמת-הגולן. תכנית הקרב מבוססת על איגוף של איזור מרובה-מוצבים – איזור "קלע". רפי מקים צוות סיור שתפקידו להוביל את החטיבה, ולוקח על עצמו לעמוד בראש הצוות. מהלך הקרב רצוף שיבושים והסתבכויות. הטנקים של החטיבה הדוהרים קדימה, חולפים על פני צוות הסיור ונוסעים בכיוון הלא-נכון. המסלול השגוי שלהם

מוביל אותם לעבר האיזור המסוכן שצריך להימנע ממנו. נאמן לשליחותו, רפי עושה כל מה שהוא יכול כדי להחזיר את מהלך הקרב למסלול ולחסוך את הנפגעים שיהיו לחטיבה בקלע. כשמפקד גדוד הטנקים נפצע, רפי מתנדב וממונה למג"ד, ובהוראת המח"ט ממשיך במאמציו להפנות את הטנקים לכיוון המיועד.

בשיאם של מאמציו אלה, בעודו לוחם כמפקד גדוד – רפי נפגע.

המסלול האקדמי של רפי

אהבת הארץ של רפי באה לידי ביטוי בין היתר בבחירתו בלימודי החקלאות. הוא למד בפקולטה לחקלאות של האוניברסיטה העברית והתמחה בתורת הקרקע והמים. הוא זיהה את הנושאים החשובים לחקלאות בישראל ולמשק המים והקרקע בארץ, ובחר בהם לנושאי המחקר שלו.

במהלך לימודיו רפי הבין כי גישת המחקר התיאורית, שהייתה מקובלת בפקולטה לחקלאות עד אז – לא תקדם היטב את חקר הקרקע. הוא האמין שעתיד המחקר טמון בגישה המתמטית-הכמותית. הוא רצה לדעת מה מתרחש בתוך מערכת הקרקע ברמה המיקרוסקופית, ושאל לרדת לשורש הבעיות ולתת להן ניסוח מתמטי. אבל הלימודים בפקולטה לחקלאות לא כללו את הנושאים המתמטיים והפיזיקליים המתאימים, ובהמשך רפי החליט ללמוד אותם בעצמו. כמדריך במעבדה הוא סחף איתו קבוצת סטודנטים, וביחד למדו את תחום הכימיה הפיזיקלית של הקרקע.

בשנת 1964 סיים רפי לימודי פוסט דוקטורט בארה"ב, חזר לארץ, והיה למרצה בכיר בטכניון שבחיפה. במרץ האופייני לו החל בהקמה של יחידה חדשנית לחקר הקרקע, שעסקה בנושאים בכימיה פיזיקלית של הקרקע שלא נחקרו קודם בטכניון. בנוסף פיתח קורס בכימיה פיזיקלית של הקרקע שלא היה קיים עד אז בארץ.

השינויים שרפי הוביל הן בפקולטה לחקלאות והן בטכניון, הטמיעו את הגישה הכמותית לחקר הקרקע בארץ, ויצרו את הבסיס למחקר המודרני של תורת הקרקע בישראל.

בימוי, תחקיר, צילום ועריכה

ארנה מוקדי שביט היא ד"ר לביוכימיה מטעם מכון ויצמן למדע, מחברת הספר "גנטיקה מולקולרית וביוטכנולוגיה" (1994) ובוגרת תכנית הלימודים במדיה דיגיטלית במרכז הבינתחומי בהרצליה. השתלמה בתחום הווידאו ארט במדרשה לאמנות בבית ברל ובקולנוע דוקומנטרי ב- International Film & Television Workshops במיין, ארה"ב. ביימה את הסרט התיעודי הקצר "בלייקי היינס" (2005). גם תמשוך צפונה הוא סרטה הראשון באורך מלא.

בימוי, תחקיר, צילום ועריכה

יעל שביט סיימה בהצטיינות את לימודיה במגמת התיאטרון, בבית הספר התיכון העיוני במגמות אמנות ע"ש תלמה ילין. עם תום שירותה הצבאי התגייסה להכנת הסרט גם תמשוך צפונה ולשם כך רכשה, באופן עצמאי, ידע וכלים בתחום הדוקומנטרי. לאחרונה, סיימה את לימודיה ב- American Academy of Dramatic Arts בניו יורק.

מוזיקה מקורית

חנה אגיאשוילי למדה פסנתר וקומפוזיציה באקדמיה למוזיקה ע"ש סרג'ישוילי בגרוזיה, בהדרכת המלחין ממיסשוילי. למדה קומפוזיציה במוסקבה אצל המלחין טרנופולסקי. ב-2001 עלתה לישראל וב-2002 התקבלה לאיגוד הקומפוזיטורים הישראלי. זכתה בתחרות למלחינים ישראלים צעירים מטעם אנסמבל המאה ה-21. סיימה דוקטורט בהלחנה באוניברסיטת בר-אילן אצל לבינסון ואוליברו וב-2008 זכתה בפרס ראש הממשלה בהלחנה.

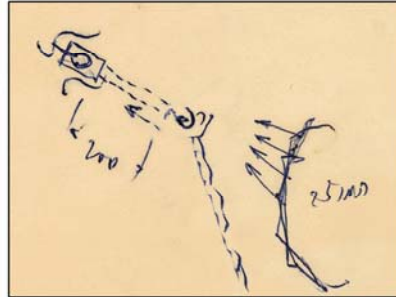
תמונות מההפקה (.)

1

3

2

4

6

5

1. לקראת העלייה לרמת-הגולן ב-9 ביוני 1967 (באדיבות ארכיון כפר סאלד)
2. רישום של האירועים שבמהלכם רפי מוקדי נפגע. שרטט עמנואל ילן, דוד של רפי
3. היומן של רפי מוקדי מונח בשטח

4. יעל שביט בתכנון עריכת הסרט
5. יעל שביט מצלמת על הסט
6. ארנה מוקדי שביט מצלמת ברמת-הגולן